

Briuselis, 2026 m. gegužės 11 d.
(OR. en)

9128/26

Tarpinstitucinė byla:
2025/0412 (NLE)

ENV 488
CLIMA 256
SOC 250
ENER 241
ECOFIN 605
COMPET 557
RECH 215
EDUC 154
CULT 69

POSĖDŽIO REZULTATAI

---

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Dalykas: Tarybos rekomendacija dėl naujojo europinio bauhauzo

---

Delegacijoms priede pateikiama 2026 m. gegužės 11 d. įvykusiame 4171-ajame Tarybos posėdyje priimta Tarybos rekomendacija dėl naujojo europinio bauhauzo.

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl naujojo europinio bauhauzo

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 ir 192 straipsnius,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) naujojo europinio bauhauzo (NEB) tikslas – įgyvendinti perėjimą prie švarios energijos ir švarios pramonės kursą vykdant apčiuopiamus projektus, kuriais padedama transformuoti gyvenamuosius rajonus ir kasdienis gyvenimas gerinamas diegiant sprendimus, kuriais tvarumas ir įperkamumas derinami su geru dizainu, aukštos kokybės architektūra, įtraukumu ir prieinamumu, taip skatinant inovacijas pramonės ekosistemose, kad būtų pašalintos kliūtys konkurencingumui, kartu gerbiant bei remiant įvairias Europos vietas, jos kultūros paveldą ir kultūrų įvairovę. Šia iniciatyva, kuria skatinama imtis bendros kūrybos procesų kartu su vietos bendruomenėmis, suinteresuotaisiais subjektais ir įmonėmis, remiami sprendimai, kurie yra pritaikyti visuomenės ir aplinkos poreikiams, kuriems pritaria platus piliečių ratas ir kuriuos panašiomis aplinkybėmis galima atkartoti ir išplėsti visoje ES;

- (2) 2021 m. Europos Komisija priėmė komunikatą¹, kuriame pristatė NEB iniciatyvos koncepciją ir tikslus: ji grindžiama trimis viena nuo kitos neatsiejamomis vertybėmis (tvarumo, įtraukumo ir estetikos) ir trimis principais (daugiapakopio dalyvavimo, dalyvavimu grindžiamo požiūrio ir tarpdalykiškumo);
- (3) NEB iniciatyvą parėmė tiek Europos Parlamentas², tiek ES valstybės narės³, o Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas⁴ bei Regionų komitetas⁵ paskelbė teigiamas nuomones apie ją;
- (4) per penkerius metus įgyvendinant NEB susiformavo tvirta iš beveik 2 000 vietos ir tarptautinių organizacijų (nuo pelno nesiekiančių organizacijų ir kultūros subjektų iki valdžios institucijų ir įmonių) sudaryta iniciatyvos narių bendruomenė⁶. Jau paremta daugiau kaip 700 projektų. Pagal 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą (DFP) NEB skirta 1,4 mlrd. EUR. Didžioji finansavimo dalis skiriama įgyvendinant sanglaudos politiką (daugiau kaip 840 mln. EUR) ir pagal programą „Europos horizontas“ (daugiau kaip 530 mln. EUR). Apie 26 mln. EUR skiriama pagal kitas ES programas (LIFE, Bendrosios rinkos programą, Skaitmeninės Europos programą ir COSME);

---

¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Naujasis europinis bauhausas“, [COM\(2021\) 573](#).
² Žr. 2022 m. rugsėjo 14 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl naujojo europinio bauhauzo, [2021/2255\(INI\)](#). Be to, Europos Parlamentas iniciatyvą remia parengiamuoju veiksmu („Naujojo europinio bauhauzo žinių valdymo platforma“) ir bandomuoju projektu („Vietos ir regionų naujojo europinio bauhauzo visuomeninių projektų skatinimas“).
³ Žr. Tarybos išvadas dėl kultūros, aukštos kokybės architektūros ir apstatytos aplinkos kaip itin svarbių naujojo europinio bauhauzo iniciatyvos elementų, dok. [14534/21](#).
⁴ Žr. <https://www.eesc.europa.eu/lt/our-work/opinions-information-reports/opinions/new-european-bauhaus>.
⁵ Žr. <https://web.cor.europa.eu/ea/News/Pages/CoR-members-adopt-McCarthy's-opinion-on-the-New-European-Bauhaus.aspx>.
⁶ Žr. [Bendruomenė – naujojo europinio bauhauzo pagrindas. Naujasis europinis bauhausas](#).

- (5) 2024–2029 m. Europos Komisijos politinėse gairėse⁷ nurodyta, kad NEB iniciatyva neatsiejama nuo bendro Komisijos uždavinio remti žmones, stiprinti mūsų visuomenę ir socialinį modelį, o jos tikslas yra susieti tvarumą su įtraukumu ir įperkamumu, o kūrybiškumą – su inovacijomis. Siekti šio tikslo ir užtikrinti, kad atitinkami suinteresuotieji subjektai galėtų veiksmingai prie to prisidėti, padėtų NEB bendruomenės plėtra;
- (6) NEB vertybės ir principai gali padėti Europai eiti konkurencingesnės, labiau žiedinės ir tvaresnės ateities link. Integruodamos NEB vertybes į esamas apstatytai aplinkai skirtas nacionalines, regionines, vietos ir miestų strategijas, valstybės narės gali paversti perėjimą prie švarios energijos ir skaitmeninę pertvarką apčiuopiamomis galimybėmis, kuriomis galėtų pasinaudoti visos Europos piliečiai ir įmonės. Stiprindama mokslinius tyrimus ir inovacijas, pramonės kompetenciją, ugdydama įgūdžius, kultūrą ir kūrybiškumą, NEB iniciatyva gali padėti visoje Europoje kurti atsparias vertės grandines ir kokybiškas darbo vietas, kad perėjimas prie švarios energijos sustiprintų Europos konkurencingumą pasaulyje, darnų vystymąsi ir strateginį autonomiškumą, kartu išsaugant atvirą ekonomiką. Tačiau šiuo metu toks integravimas ir įtraukimas Sąjungoje yra netolygus, todėl suinteresuotųjų subjektų ir valdžios institucijų galimybės yra nevienodos, visų pirma vietos lygmeniu. Valstybės narės gali remtis dabartine gerąja daugiapakopio ir tarpsektorinio valdymo praktika. Įtraukus NEB vertybes ir principus į atitinkamų sričių politiką, be kita ko, nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis naudojantis nacionaline architektūros politika ir skaitmeninėmis teritorijų planavimo priemonėmis, taip pat finansavimo priemonėmis, galėtų būti remiamas transformacinis gyvenamųjų rajonų atkūrimas ir stiprinamas jų socialinis audinys ir galėtų būti skatinama tas vertybes ir principus taikyti apstatytoje aplinkoje ir atitinkamuose sektoriuose;

---

⁷ Žr. [2024–2029 m. Europos Komisijos prioritetus](#).

- (7) valstybės narės turi įvairių priemonių, kad NEB vertybes ir principus, kuriais puoselėjama tvari, įperkama, įtrauki, prieinama, estetiškai vertinga, aukštos kokybės ir klimatui pritaikyta apstatyta aplinka, galėtų įtraukti į savo politikos planus pastatų renovacijos bei statybos, teritorinio vystymosi ir kovos su klimato kaita srityse, taip pat į nacionalinę architektūros politiką ar kitus nacionalinius ar ES planus ir strategijas⁸, atsižvelgiant į nacionalinę kompetenciją ir valdymo struktūras darnaus vystymosi srityje. Laikantis integruoto požiūrio, pagal kurį vengiama kurti lygiagrečias struktūras, tomis priemonėmis galėtų būti naudojamosi remiant NEB tikslų įtraukimą ir integravimą, taip pat skatinant skirtingų tikslų, tokių kaip energijos vartojimo efektyvumas ir dekarbonizacija, anglies dioksido saugojimas, atsparumas klimato kaitai, žalioji miestų infrastruktūra, žiedinė ekonomika, tvarus judumas, hidrologinis atsparumas, įperkamumas, tvarumas ir prieinamumas, sinergiją, visų pirma gyvenamųjų rajonų atkūrimo ir vietos bei miestų centrų pagyvinimo kontekste, kartu atsižvelgiant į kultūros paveldą;
- (8) esama aiškių galimybių pasinaudoti NEB vertybėmis ir principais skatinant žiediškesnę ir veiksmingesnę išteklių naudojimą apstatytoje aplinkoje. Tai rodo, kad reikia nustatyti į pakankamumą orientuotas teritorijų planavimo strategijas ir didinti efektyvumą. Šiuo metu pastatų statybai, naudojimui ir renovacijai reikia daug energijos ir mineralinių išteklių: šiai veiklai tenka 42 % viso suvartojamos energijos kiekio, 35 % išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio, 50 % visų išgaunamų medžiagų kiekio ir 35 % viso ES susidarantių atliekų kiekio⁹. Šia veikla taip pat prisidedama prie vandens vartojimo ir dėl jos dar labiau didėja oro, vandens ir dirvožemio tarša, triukšmo tarša, žemės naudojimo keitimas ir degradacija, dykumėjimo procesai, dirvožemio sandarinimas, biologinės įvairovės nykimas ir miestų driekia; visa tai reikia mažinti;

---

⁸ Pavyzdžiui, Europos įperkamo būsto planas, nacionaliniai pastatų renovacijos planai, teritoriniai teisingos pertvarkos planai, socialiniai klimato planai, vietos šildymo ir vėsinimo planai, žiedinės ekonomikos planai ir iniciatyvos, tokios kaip klimatu besirūpinančių miestų sutartys, tvarios energetikos ir kovos su klimato kaita veiksmų planai, ES urbanistinė darbotvarkė ir ES miestų darbotvarkė.

⁹ Žr. EAA ataskaitą [Addressing the environmental and climate footprint of buildings](#) („Pastatų poveikio aplinkai ir klimatui mažinimas“), 2024 m.

- (9) atsižvelgdama į 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslą, ES priėmė keletą teisės aktų, kuriais siekiama mažinti pastatų aplinkosauginį pėdsaką ir poveikį klimatui per visą jų gyvavimo ciklą. Juos papildė įvairios ne teisėkūros politikos iniciatyvos – nuo skaičiavimo metodikų ir priemonių iki pramonės trajektorijų, planų, strategijų ir finansavimo, įskaitant 2026 m. kovo mėn. Komisijos paskelbtą iniciatyvą „Gyvavimo ciklo metodų, kuriais siekiama mažinti Europos pastatų priklausomybę nuo iškastinio kuro, rėmimas“¹⁰, bendrą biurų ir gyvenamųjų pastatų pagrindinių tvarumo rodiklių sistemą¹¹ ir ES biudžeto išlaidų suderinimo su reikšmingos žalos nedarymo principo kriterijais taisyklės¹². Šios iniciatyvos ir ES bioekonomikos strategija¹³ padeda įveikti kliūtis patekti į rinką ir jomis remiamas mažo anglies dioksido kiekio, žiedinių, švarių ir biologinių statybinių medžiagų ir švarių technologijų eksperimentinių rinkų kūrimas, taip remiant tvarius verslo modelius, tvarias ir atsparias pramonės ekosistemas ir darbo vietų bei vertės kūrimą ES;
- (10) NEB projektais didinamas konkurencinis ir inovacinis statybos, vandens ir tvarios bioekonomikos pramonės sektorių pranašumas, nes kaupiamos žinos, kuriami prototipai ir plačiau diegiamos technologijos, kuriomis siekiama, kad projektavimas būtų nepriklausomas nuo iškastinio kuro, žiedinis ir palankus gamtai, įskaitant bendrines žinias, kaip sugyventi su gamta, ir statybos metodų optimizavimą, sprendžiami standartų klausimai ir mažinamos novatoriškų ir netoksiškų, aplinką tausojančių, tvarių ir patvarių medžiagų rinkų kūrimo sąnaudos ir taip remiamas efektyviai išteklius naudojantis, ekonomiškai efektyvus ir inovacijomis grindžiamas augimas, kartu užtikrinant tvarų ribotų gamtos išteklių naudojimą;

---

¹⁰ [Komisijos tarnybų darbinis dokumentas *Supporting life-cycle approaches to decarbonise European buildings* \(„Gyvavimo ciklo metodų, kuriais siekiama mažinti Europos pastatų priklausomybę nuo iškastinio kuro, rėmimas“\) \(SWD\(2026\) 93 final\).](#)

¹¹ Žr. sistemą [Level\(s\)](#).

¹² Žr. [DNSH technical guidance to the SCF - European Commission](#) („SKF reikšmingos žalos nedarymo principo techninės gairės. Europos Komisija“), o nuostatų, kuriomis siekiama mažinti pastatų aplinkosauginį pėdsaką, yra [ES taksonomijos reglamente ir jo deleguotuosiuose aktuose](#).

¹³ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Strateginė konkurencingos ir tvarios ES bioekonomikos programa“ ([COM/2025/960](#)).

- (11) veiksmingesnis ir žiediškesnis apstatytos aplinkos – pastatų, miesto ir kaimo kraštovaizdžių, viešųjų erdvių, bendrųjų erdvių, žaliųjų erdvių ir infrastruktūros – naudojimas padės pritaikyti dabartinį pastatų ūkį prie žmonių poreikių, susijusių su erdve, junglumu ir prieinamumu, be kita ko, pasitelkiant skaitmeninius teritorijų planus, kartu atsižvelgiant į planetos išgalių ribas. Jei pirmenybė teikiama veiksmingam apstatytosios erdvės naudojimui vykdant renovaciją ar atnaujinimą¹⁴, o ne bereikalingam senų pastatų griovimui ir naujų pastatų statybai, taip pat naujai socialinei praktikai, tai suteikia daug galimybių sumažinti pastatų ūkio aplinkosauginį pėdsaką ir poveikį klimatui¹⁵, aprūpinti visus kokybišku, įperkamu ir tvariu būstu, apsaugoti biologinę įvairovę ir atkurti gamtą, išvengti žemės degradacijos ir, jei įmanoma, sulėtinti miestų drieką ir dirvožemio sandarinimą, be kita ko, panaudojant urbanistines dykras, paskatinti darnų judumą, socialinę sanglaudą ir padidinti visuomenės pritarimą, kartu apsaugant kultūros paveldą ir integruojant jį kaip gyvenimo ir būsto ekonominės ir socialinės sanglaudos elementą. Tuščių pastabų naudojimas, ypač kaimo vietovėse, skatina atsinaujinimą, užkerta kelią gyventojų skaičiaus mažėjimui ir padidina miestų centrų patrauklumą;

---

¹⁴ Remiantis [Europos standartizacijos komiteto \(CEN\) nustatytais standartais](#), atnaujinimas apima erdvių plano pakeitimus arba funkcijos pakeitimą į naują paskirtį, kurių paprastai neapima renovacija.

¹⁵ Remiantis Komisijos tyrimais: [Conversion of offices into affordable housing](#) („Biurų pertvarkymas į įperkama būstą“), [Sufficiency in the built sector](#) („Pastatų sektoriaus pakankamumas“) ir efektyvesnio pastatų ūkio naudojimo tyrimu (rezultatai bus 2027 m. viduryje).

- (12) didžiausią neigiamą gamtinių ir su klimatu susijusių pavojų ir aplinkos būklės blogėjimo, pavyzdžiui, dažnesnių ir stipresnių karščio bangų, molio brinkimo ir traukimosi, potvynių, gamtos gaisrų ar žemės drebėjimų, poveikį patiria vietos bendruomenės, o jį dar labiau didina sąveika su kitais dykumėjimo ir žemės degradacijos veiksniais, pavyzdžiui, geomorfologija, biologinės įvairovės nykimu ir ekosistemų degradacija, prasta oro, vandens ir dirvožemio kokybe ar dirvožemio sandarinimu. 2011–2021 m. potencialios upių potvynių rizikos zonose gyvenusių Europos gyventojų skaičius padidėjo daugiau kaip 935 000 asmenų¹⁶. Plečiantis laukinės gamtos ir miestų sąlyčio teritorijoms – tokioms, kuriose žmonių gyvenamos vietovės yra apsuptos degios laukinės augmenijos zonų arba netoli jų, – padažnėjo gamtos gaisrų ir padidėjo jų keliamas pavojus¹⁷. 2017–2019 m. EEE šalyse ir Jungtinėje Karalystėje gamtos gaisrų išdegintomis pripažintose zonose kasmet gyveno vidutiniškai 119 000 asmenų¹⁸. Siekiant didinti atsparumą ir gerinti pasirengimą krizėms vietos lygmeniu, į reguliavimo ir finansines priemones, taip pat į susijusius mokymus ir švietimą¹⁹ nacionaliniu, vietos ir regionų lygmenimis galėtų būti integruojami standartai, susiję su pastatų²⁰ ir miesto bei kaimo vietovių pritaikymu prie klimato kaitos ir su potvynių bei gamtos gaisrų prevencija ir pasirengimu jiems, žaliosiomis zonomis ir miestų ekosistemų atkūrimu;
- (13) žalioji ir mėlynoji infrastruktūra yra labai svarbi prisitaikymui prie klimato kaitos, biologinei įvairovei ir visuomenės sveikatai. Miestų viešosios erdvės perskirstymas ir pertvarkymas atsižvelgiant į NEB vertybes gali būti remiamas integruotomis miestų regeneracijos ir darnaus judumo mieste koncepcijomis (pvz., darnaus judumo mieste planais), kurios sudaro sąlygas šioms transformacijoms, kartu išlaikant darbo vietų, paslaugų ir infrastruktūros prieinamumą. Gatvės, aikštės, parkai ir kitos viešosios erdvės nėra tik pereinamieji koridoriai – jos yra skirtos socialinei sąveikai, ryšiui su gamta, gerovei ir klimato politikos veiksmams. Toks erdvės perskirstymas galėtų apimti gamtos takus, jungiančius miesto ir kaimo vietoves, skatinant fizinį aktyvumą ir ekonomines galimybes regionuose, kuriuose mažėja gyventojų – taip būtų didinama socialinė sanglauda ir regionų gyvybingumas;

---

¹⁶ Žr. EAA [ataskaitą dėl Europos aplinkos](#), 2025 m.

¹⁷ Žr. [Forest Fires – Sparking firesmart policies in the EU](#) („Miškų gaisrai. Kaip įžiebtį ES išmanią priešgaisrinę politiką“).

¹⁸ Žr. EAA [ataskaitą dėl Europos aplinkos](#), 2025 m.

¹⁹ Žr. [Handbook on urban greening strategies and nature plans](#) („Miestų žalinimo strategijų ir gamtos planų vadovas“), 2025 m.

²⁰ Žr. [EU-level technical guidance on adapting buildings to climate change](#) („ES lygmens techninės gairės dėl pastatų pritaikymo prie klimato kaitos“).

- (14) ES politika apima konkrečias priemones ir įrankius, skirtus nepalankioje padėtyje esančioms ir marginalizuotoms grupėms apsaugoti, visų pirma nuo energijos ir judumo galimybių nepritekliaus, oro taršos, šilumos salos miestuose efekto, nepakankamos prieigos prie švaraus geriamojo vandens bei sanitarijos paslaugų ir žaliosios bei mėlynosios infrastruktūros. NEB projektais prisidedama prie teisingumo aplinkos ir klimato srityse, kartu stiprinant socialinę įtrauktį, gerinant visuomenės sveikatą, didinant kartų tarpusavio teisingumą, lyčių lygybę ir nusikaltimų, be kita ko, smurto dėl lyties, prevenciją;
- (15) vienas iš kertinių NEB principų – dalyvavimas. Jo projektai, finansavimas, skaitmeninės priemonės ir gebėjimų stiprinimas yra geri pavyzdžiai, kaip propaguojamas, skatinamas ir remiamas dalyvavimas ir vietos demokratijos politika bei praktika, visų pirma erdvių ir miestų projektavimo bei gyvenamųjų rajonų transformacijos srityse;
- (16) dalyvavimas miestų plėtros procesuose suteikia reikšmingų galimybių tiek bendruomenėms, tiek projektų rengėjams. Tikras ir aktyvus visuomenės – įskaitant energijos nepriteklių patiriančius ar kitokioje nepalankioje padėtyje esančius ar marginalizuotus jos narius – dalyvavimas rengiant ir valdant projektus didina pasitikėjimą demokratinėmis sistemomis ir gerina jų supratimą, išsaugo demokratinę atskaitomybę, stiprina socialinį audinį ir didina vykdomų veiksmų efektyvumą. Toks dalyvavimas, kuriam pasitelkiamos viešos asamblėjos ir bendro projektavimo bei bendros kūrybos praktiniai seminarai, numatant politinio dalyvavimo vietos lygmeniu galimybę, susieja projektus su vietos realijomis ir užkerta kelią vien simboliniams veiksams, taip skatinant visuomenės atsparumą ir įtraukumą. Projektų rengėjams toks bendruomenės ir suinteresuotųjų subjektų palaikymas gali padėti paspartinti leidimų išdavimo procesus, sklandžiau įgyvendinti projektus ir galiausiai užtikrinti bendruomenės pritarimą bei sumažinti riziką;

- (17) pasinaudojant skaitmeninėmis priemonėmis, pavyzdžiui, ES vietos skaitmeninių dvynių priemonių rinkiniu, nacionalinėmis skaitmeninėmis teritorijų planavimo platformomis, besiformuojančiomis technologijomis, pavyzdžiui, pažangiais erdvių projektavimo ir atkūrimo dirbtinio intelekto (DI) modeliais, įskaitant konkrečioms ES kalboms pritaikytus didžiuosius kalbos modelius, pažangiais inžineriniais sprendimais, skaitmeniniais pastatų žurnalais ir prieš griauant atliekamu skaitmeniniu auditu, visuomenės dalyvavimas priimant sprendimus ir formuojant politiką tampa skaidresnis, veiksmingesnis ir reaktyvesnis. Institucijų veiklos pajėgumų stiprinimas naudojantis esamais ištekliais ir platformomis, pavyzdžiui, tarpusavio mokymosi galimybėmis ir technine parama, užtikrina veiksmingų rekomendacijų ir paramos teikimą įgyvendinant NEB vertybes ir principus, skatinant bendruomeninius sprendimus ir didinant visuomenės atsparumą;
- (18) įgūdžių trūkumas statybos sektoriuje, visų pirma žiedinės ir tvarios statybos, renovacijos ir restauravimo srityje, yra didelė statybos pramonės problema. 2022 m. Komisija įsteigė NEB tvarios statybos įgūdžių akademiją, kad prisidėtų prie platesnių pastangų spartinti statybos ekosistemos darbuotojų kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą ir remti jos perėjimą prie švarios energijos. Pagal dabartinę DFP Komisija išplės NEB akademiją ir pertvarkys ją į pagrindinę NEB infrastruktūrą, skirtą žinių valorizacijai, saugiams eksperimentams bei inovacijoms ir įgūdžių ugdymui. NEB akademijos tikslas – palengvinti įgūdžių ugdymo veiklą, gebėjimų stiprinimą ir taikomas inovacijas, tokiu būdu valorizuojant NEB priemonės kontekste sukauptas žinias. NEB akademija parengs NEB investicijų spartinimo priemonę, kad pritrauktų ir palengvintų privačiojo ir mišraus finansavimo skyrimą novatoriškiems NEB projektams;
- (19) Davoso deklaracijoje dėl siekio sukurti Europoje aukštos kokybės statybos kultūrą („Baukultur“) pripažįstami kultūriniai išsaugojimo, planavimo ir statybos aspektai ir aukštos kokybės „Baukultur“ (architektūros ir dizaino kultūra) įtvirtinama kaip vienas iš politinių prioritetų. 2021 m. lapkričio 29–30 d. priimtose Tarybos išvadose dėl kultūros, aukštos kokybės architektūros ir apstatytos aplinkos kaip itin svarbių naujojo europinio bauhauzo iniciatyvos elementų valstybės narės ir Komisija paragintos skatinti kultūrą, kokybę ir dalyvavimu grindžiamą požiūrį į apstatytą aplinką ir taikyti aukštos kokybės standartus planavimo, projektavimo, statybos, konservavimo, restauravimo, renovacijos, atnaujinimo ir pritaikomojo pakartotinio naudojimo procesuose;

- (20) iš NEB projektų matyti, kad menininkų integravimas į technologinę ir mokslinę aplinką skatina paradigmą keičiantį bendradarbiavimą, lemiantį inovacijas ir konkrečius rezultatus. 2025 m. lapkričio 12 d. priimtame Komisijos komunikate „Europos kultūros politikos kelrodis“ pripažįstama, kad svarbu skatinti bendrą architektūros ir dizaino kultūrą ir investuoti į visiems skirtą kokybišką gyvenamąją aplinką įgyvendinant tokias iniciatyvas kaip NEB. Nors pritaikant ir įgyvendinant NEB vertybes vietos lygmeniu labai svarbus pokyčių skatintojų ir novatorių vaidmuo tenka menininkams ir kultūros specialistams, jų (ypač mažų organizacijų) sutelkimas ir galimybės gauti finansavimą vis dar yra nepakankami, kad būtų galima visapusiškai išnaudoti jų vizijų ir kūrybingumo potencialą. Kitą iššūkį – panaikinti kultūros ir kūrybos sektorių ir pramonės, taip pat meno, mokslo ir technologijų sričių uždaramą – vis dar reikia įveikti atveriant ir remiant daugiau tarpdalykinio bendradarbiavimo galimybių;
- (21) nuo 2025 m. NEB iniciatyva yra iš dalies finansuojama pagal programos „Europos horizontas“ 2025–2027 m. strateginiame plane nustatytą jos finansavimo priemonę – NEB priemonę, kuria siekiama padidinti poveikį bei skaidrumą ir supaprastinti prieigą pareiškėjams. Pagal NEB priemonę bus teikiama finansinė parama ir ji yra strateginis pagrindas NEB tikslams pasiekti iki 2027 m. NEB priemonės veiksmų gairėse išdėstyti veiksmai ir strateginės kryptys 2025–2027 m. laikotarpiui²¹. Mokslinių tyrimų ir inovacijų komponentui pagal dabartinę programą „Europos horizontas“ skiriamas apytikriai 120 mln. EUR metinis biudžetas. Papildomas diegimo komponentas, kuriuo daugiausia dėmesio skiriama diegimui ir techninei pagalbai, turėtų pritraukti panašaus dydžio investicijų ir yra remiamas pagal kitas ES programas, taip pat iš valstybių narių lėšų ir privačių šaltinių. NEB vertybes ir principus valstybės narės jau dabar įvairiais būdais įtraukia į savo finansavimo programas, atsižvelgdamos į savo ypatumus, paveldą ir bendruomeniškumą. Visos valstybės narės NEB įtraukė bent į vieną savo 2021–2027 m. sanglaudos politikos programą;

---

²¹ Veiksmų gairėse išsamiai aprašomas biudžetas, valdymas ir pagrindinės priemonės, pateikiama rekomendacijų ir nurodoma, kaip Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir NEB suinteresuotaisiais subjektais, įgyvendins NEB priemonę.

(22) transformaciniams projektams būtina pritraukti ir privačias lėšas. Tam, kad būtų remiama apstatytos aplinkos dekarbonizacija ir žiedinė transformacija, visų pirma esamo pastatų ūkio renovacija, būtina sutelkti privatųjį finansavimą ir stiprinti finansavimo sistemas. 2024 m. buvo parengtos NEB investavimo gairės, kuriomis siekiama padėti investuotojams suderinti savo projektus su NEB vertybėmis ir principais, kad būtų pertvarkyta Europos apstatyta aplinka. Gairės parengtos glaudžiai bendradarbiaujant Europos Komisijai ir bendros paramos Europos regionų projektams (JASPERS) programos vykdytojams. Naudodamasi Europos Parlamento bandomuoju projektu²² ir remdamasi tokių iniciatyvų kaip EIC verslo spartinimo paslaugos (EIC prekyvietė ir programos „Horizontas“ rezultatų platforma) įgyvendinimo patirtimi, Komisija įsteigs konsultacijų centrą – interaktyvią platformą, kuri padės suvesti mažų projektų, siekiančių gauti finansavimą, rengėjus su socialinės ekonomikos investuotojais, filantropinėms organizacijomis ir kitais privačiais bei viešaisiais investuotojais, be kita ko, finansų įstaigomis ir instituciniais investuotojais, kad būtų didinamas projektų patrauklumas finansuotojams ir pasirengimas investicijoms. Bendradarbiavimas su daugiašaliais plėtros bankais ir nacionaliniais skatinamojo finansavimo bankais gali atlikti svarbų vaidmenį pritraukiant privatųjį kapitalą ir remiant investicijų bazės NEB projektams kūrimą. Nustatyti, kurie statybos ir renovacijos projektai yra tvarūs aplinkos atžvilgiu, investuotojams padeda ir ES taksonomija²³;

---

²² „Vietos ir regionų naujojo europinio bauhauzo visuomeninių projektų skatinimas“.
²³ 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088, (OL L 198, 2020 6 22, p. 13–43, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj>).

(23) NEB kelrodis²⁴ yra orientacinė sistema, padedanti praktiškai taikyti NEB vertybes ir principus. Įsteigtas NEB rezultatų ir poveikio centras²⁵, kurio tikslas yra rinkti, analizuoti ir skleisti įgytą patirtį, taip pat įgyvendinant NEB sukurtas priemones ir gautas žinias. Buvo sukurtas NEB įsivertinimo metodas²⁶, skirtas projektų rengėjams ir sprendimus priimančioms asmenims, kad jiems būtų lengviau patiekti įvertinti projekto veiksmingumą atsižvelgiant į NEB vertybes. Komisija taip pat nustatys lengvai naudojamus pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius (PVRR), skirtus NEB projektų transformaciniam poveikiui įvertinti, kai tinkama, susietus su esamomis sistemomis, ir sukurs NEB ženklą, kad padidintų NEB projektų matomumą, padėtų valstybėms narėms propaguoti NEB projektus bei praktiką ir palengvintų rinkos integraciją nustatydamą standartizuotą sistemą ir įgyvendinamus kriterijus ES lygmeniu, kuriais būtų remiamas NEB projektų vertinimas nacionaliniu, regionų ir vietos lygmeniu. Valstybėms narėms suderintai naudojant tas priemones turėtų būti sumažintas susiskaidymas bei administracinė našta ir skatinamas nuoseklus įgyvendinimas, taip didinant konkurencingumą vidaus rinkoje, taip pat visoje Europoje nustatant ir skleidžiant išplečiamus ir atkartojamus sprendimus, šalims įkvepiant viena kitą ir dalijantis gerąja praktika;

---

²⁴ Žr. https://new-european-bauhaus.europa.eu/tools-and-resources/use-compass_en.

²⁵ Įgyvendinama pagal temą „HORIZON-MISS-2024-NEB-01-03: Naujojo europinio bauhauzo rezultatų ir poveikio centro įsteigimas“ ir tolesnius veiksmus „NEB centras, II etapas: poveikio didinimas, žinių valdymas ir rezultatų stebėseną“; pastarieji patenka į programos „Europos horizontas“ 2026–2027 m. pagrindinės darbo programos 13 priedą „Naujojo europinio bauhauzo priemonė“.

²⁶ Žr. https://new-european-bauhaus.europa.eu/tools-and-resources/neb-self-assessment-method_en.

- (24) kartu su NEB bendruomene Europos Komisija sukūrė paramos struktūras, kuriomis skatinamas dalyvavimas ir bendradarbiavimas. NEB vietos skyriai yra savarankiškos vietos pagrindu veikiančios NEB bendruomenės narių grupės, kurios prisideda prie NEB įgyvendinimo vietos aplinkoje. NEB laboratorijos yra iniciatyvos idėjų ir veiksmų kalvės, kurias bendruomenės nariai įsteigė siekdami bendrai kurti priemones ir sprendimus, rengti jų prototipus ir juos išbandyti. Kuriamos naujos laboratorijos prioritetiniams klausimams spręsti, taip pat bus įsteigta NEB įperkamo būsto laboratorija, rinkianti geriausios praktikos pavyzdžius, susijusius su novatoriškais metodais, pavyzdžiui, moduline statyba ar adityviaja gamyba, apstatytos erdvės naudojimo efektyvumu ir būsto sprendimais palankių sąlygų neturinčioms grupėms arba novatorišku pritaikymu prieinamumo reikmėms. Europos Komisija sukurs Europos būsto aljansą – bendradarbiavimo, tarpusavio mokymosi ir keitimosi geriausia praktika centrą, vienijantį visus valdžios lygmenis. Šis aljansas skatins sinergiją su NEB specialistais ir NEB bendruomenės nariais, įskaitant NEB laboratoriją būsto klausimais. Gali būti taip, kad išryškės NEB laboratorijų ir nacionalinių skaitmeninio teritorijų planavimo ir architektūros kokybės iniciatyvų sinergija;
- (25) NEB koordinavimas ir daugiapakopis valdymas vystėsi kartu su pačia iniciatyva. 2021 m. valstybės narės įsteigė NEB nacionalinius kontaktinius punktus, kad padėtų įgyvendinti NEB iniciatyvą nacionaliniu lygmeniu ir koordinuotą atitinkamų sričių veiklą. Sukūrus NEB priemonę, kuri nustatyta programos „Europos horizontas“ 2025–2027 m. strateginiame plane²⁷, taip pat buvo įsteigti NEB mokslinių tyrimų ir inovacijų nacionaliniai kontaktiniai punktai. Abu tinklai yra labai svarbūs rengiant ir įgyvendinant NEB priemonę – kartu jie nagrinėja tiek priemonės mokslinių tyrimų ir inovacijų komponento, tiek jos diegimo komponento klausimus. Taip pat sukurtas specialus tinklas, skirtas padėti vadovaujančiosioms institucijoms, įgyvendinančioms NEB sanglaudos politikos srityje²⁸. Vis dėlto siekiant užtikrinti nuoseklumą ir didesnę poveikį, reikia toliau stiprinti įvairių tinklų koordinavimą ir sinergiją;

---

²⁷ Žr. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/strategic-plan_en.

²⁸ NEB *Peer2Peer* (P2P) bendruomenė sudaro palankesnes sąlygas vadovaujančiosioms institucijoms ir kitoms atitinkamoms įstaigoms keistis geriausia praktika ir žiniomis apie NEB: <https://futurium.ec.europa.eu/en/region-peer-2-peer-communities/new-european-bauhaus>.

- (26) NEB iniciatyva įkvepia ir trečiąsias valstybes, o aktyvesnis tarptautinis bendradarbiavimas gali paskatinti keitimąsi žiniomis ir gerąją praktika. Komisija ir ES delegacijos trečiojoiose valstybėse bendradarbiauja propaguodamos NEB principus už ES ribų, visų pirma už ES ribų steigdamos NEB akademijos centrus. Konkrečiai, parama pagal NEB suteikta tvariam ir įtraukiam Ukrainos atstatymui. NEB, įgyvendinama pasitelkiant tokias ES programas kaip LIFE, „Europos horizontas“ ir INTERREG, sudarė sąlygas tokiems projektams kaip žiedinė blokinių pastatų renovacija Černihive, pagal INTERREG vykdomos tvaraus žemės naudojimo iniciatyvos Dunojaus regione ir žalioji miestų atkūrimas Juodosios jūros baseine. NEB laboratorijos ir premijos skatina inovacijas ir bendradarbiavimą, įskaitant Ateities mokyklos Ukrainai ir Viešosios infrastruktūros laboratorijos projektus. Ukrainos suinteresuotieji subjektai ir valdžios institucijos vis labiau domisi, kaip įtraukti NEB požiūrį į jų atstatymo iniciatyvas, tad turėtų būti dedama daugiau pastangų juos remti. Papildoma Komisijos ir ES valstybių narių parama jiems leistų kartu su vietos bendruomenėmis paspartinti tvarų ir įtraukų atstatymą ir apsaugotų tiek materialųjį, tiek nematerialųjį kultūros paveldą;
- (27) Komisija stebės su NEB susijusią pažangą, daugiausia keisdama informaciją su NEB nacionaliniais kontaktiniais punktais. Komisija ketina padėti valstybėms narėms įgyvendinti NEB iniciatyvą nacionaliniu lygmeniu ir 2025 m. gruodžio 16 d. priimtame savo komunikate²⁹ paskelbė apie paramos veiksmus ir būsimus prioritetus. NEB iniciatyva šiuos prioritetus paverčia apčiuopiamais kasdienio gyvenimo pagerinimais, taip remdama geresnį gyvenamųjų rajonų projektavimą, sveikesnę aplinką ir įtraukesnes, žalesnes ir prie klimato kaitos pritaikytas viešąsias erdves,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

---

²⁹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Naujasis europinis bauhausas. Nuo vizijos prie įgyvendinimo“ (COM (2025)1026).

1. INTEGRUOTI NEB VERTYBES IR PRINCIPUS

- a) Valstybėms narėms rekomenduojama tinkamais kompetencijos lygmenimis ir laikantis subsidiarumo principo įtvirtinti naujojo europinio bauhauzo (NEB) vertybes ir principus savo atitinkamoje politikoje ir finansavimo priemonėse, susijusiose su gyvenamaisiais rajonais ir platesne apstatyta aplinka, įskaitant, kai tinkama, infrastruktūrą. Valstybės narės raginamos, remiantis sėkmingų projektų, iniciatyvų ir valdymo struktūrų patirtimi, laikytis strateginio požiūrio į NEB nacionaliniu, vietos ir regionų lygmenimis, nustatant, kuriuos atitinkamus veiklos vykdytojus ar suinteresuotuosius subjektus ir tinklus reikėtų įtraukti;
- b) valstybės narės raginamos naudoti ir populiarinti NEB akademijos teikiamas pagalbines priemones, taip pat NEB ženklą įperkamai, tvariai ir kokybiškai apstatytos aplinkos ir kitų sektorių pertvarkai skatinti, kartu gerbiant nacionalinę kompetenciją ir atsižvelgiant į teritorinę įvairovę, kad būtų skatinama visoje Europoje keistis metodais, praktika ir novatoriškais požiūriais;
- c) visos trys vertybės – tvarumas, įtraukumas ir estetika – turėtų būti vertinamos integruotai.

2. DIDINTI APSTATYTOS APLINKOS TVARUMĄ

Valstybėms narėms rekomenduojama:

- a) puoselėti švarią, žiedinę, neutralaus poveikio klimatui ir klimato kaitos poveikiui atsparią, labai efektyviai energiją ir vandenį vartojančią, gamtai palankią apstatytą aplinką ir taip remti įperkama ir tvarų būstą imantis šių veiksmų:
  - 1) apsvarstyti galimybę pasitelkti viešuosius pirkimus kaip priemonę, kurią būtų galima strategiškai naudoti siekiant skatinti novatorišką, tvarią, žiedinę, socialiai sąžiningą ir kultūrai atžvalgią architektūrą, pastatų renovaciją ir ekonomiškai efektyvią statybą, taip pat skatinti dalyvaujimąjį sąžiningą miestų planavimą, kraštovaizdžio ir architektūros dizaino konkursus;

- 2) pastatų statybai ir renovacijai taikyti per visą pastatų gyvavimo ciklą išmetamo anglies dioksido kiekio metodą, laikantis gairių, kurias pateiks Komisija, ir remti priemones³⁰, kuriomis siekiama veiksmingai mažinti per visą gyvavimo ciklą pastatų sektoriuje išmetamą anglies dioksido kiekį, taikant suderintą Sąjungos sistemą ir metodiką³¹, taip pat šio sektoriaus aplinkosauginį pėdsaką, atsižvelgiant į ES taksonomijos aplinkos apsaugos tikslus;
- 3) savo atitinkamose su pastatais susijusiose nacionalinėse, regioninėse ir vietos strategijose ar planuose pirmenybę teikti įperkamumui ir tvarumui, žiedinei ekonomikai, kai tinkama, renovacijai, o ne griovimui, modulinei ir transformuojamų pastatų statybai ir energiniam naudingumui, taip pat efektyvumui patalpų oro kokybės ir natūralaus apšvietimo bei vėdinimo požiūriu, ilgalaikiam anglies dioksido saugojimui ir atsparumui klimato kaitai, kuriuo mažinamas poveikis miestų biologinei įvairovei ir žemei, visų pirma skiriant dėmesį nepalankioje padėtyje esantiems namų ūkiams ir, kai aktualu, pirmenybę teikiant architektūrinei kokybei ir vandens naudojimo efektyvumui;
- 4) viešai skelbti apie tai, kad nauji pastatai, taip pat pastatai, kuriuose atliekama kapitalinė renovacija, kai techniškai įmanoma, yra projektuojami ir parengiami pažangiam patalpų oro kokybės matavimui bei valdymui ir pažangiam vandens bei elektros energijos suvartojimo matavimui ir valdymui, visų pirma didžiausio suvartojimo ir aktualiausių reikmių atvejais, užtikrinant sąveikumą su energetikos tinklais, kad būtų užtikrintas vandens ir energijos taupymas³², taip pat darnaus judumo infrastruktūra;

---

³⁰ Tokių priemonių pavyzdžių pateikiama 11 konstatuojamojoje dalyje.

³¹ Žr. Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) 2025/xxxx, kuriuo dėl visuotinio atšilimo potencialo per gyvavimo ciklą apskaičiavimo nacionaliniu lygmeniu Sąjungos sistemos iš dalies keičiamas Direktyvos (ES) 2024/1275 III priedas. C(2025) 8723 - PE/2025/8966

³² Pagal [Komisijos rekomendaciją dėl principo „svarbiausia – vandens vartojimo efektyvumas“ pagrindinių aspektų](#).

- 5) peržiūrėti, kaip paskatomis galėtų būti reikšmingai skatinama patalpų oro kokybė, natūralus apšvietimas ir vėdinimas, taip pat hidrologinis atsparumas ir vandens bei energijos vartojimo efektyvumas ir pakankamumas, įskaitant lietaus vandens naudojimą;
  - 6) užtikrinti tolesnį žiedinį išteklių naudojimą apstatytoje aplinkoje, atsižvelgiant į jos medžiagų naudojimo rodiklį, ir mažinti jo poveikį Sąjungos aplinkos ir klimato tikslams;
- b) parengti sprendimus, padedančius išnaudoti dar nerealizuotą konkurencingos, žiedinės ir tvarios bioekonomikos pramonės potencialą, remiant pripažinimą bei panaudojimą rinkoje ir sklandų vidaus rinkos veikimą, kad būtų kuriamos darbo vietos ir skatinamas ekonomikos augimas, visų pirma apstatytos aplinkos ir tekstilės srityse, kaip nustatyta ES bioekonomikos strategijoje:
- 1) kai tinkama, įvertinti, kaip rinkos ir mokesčiai teikia tinkamas paskatas tvariai gamybai ir vartojimui, kad būtų remiamas tinkamas perėjimas nuo iškastinių medžiagų naudojimo prie žiedinių biožaliavinių medžiagų ir švarių išteklių naudojimo, taip remiant žiedinę ekonomiką;
  - 2) atsižvelgiant į ES dedamas pastangas supaprastinimo ir racionalizavimo srityje³³, įvertinti, kaip naudojamosi viešaisiais pirkimais siekiant atverti rinkos galimybių, kad būtų remiama tvari biožaliavinėmis medžiagomis grindžiama architektūra bei statyba ir švarios technologijos bei ištekliai, ir ar tai yra daroma;

---

³³ Tebevykstančios ES viešųjų pirkimų direktyvų peržiūros kontekste; 2026 m. viduryje numatoma pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.

- 3) nustatyti, kokios reguliavimo ir kitos kliūtys trukdo novatoriškiems statybos metodams ir medžiagoms, pavyzdžiui, mažo anglies dioksido kiekio ir tvarioms biožaliavinėms medžiagoms, modulinei statybai ir adityviajai gamybai statybos sektoriuje, įskaitant efektyviai energiją vartojančią įrangą, patekti į rinką, ir šalinti šias kliūtis, taip pat per Europos bioekonomikos reguliavimo institucijų ir novatorių forumą ir Aukšto lygio statybos forumą informuoti Europos Komisiją apie rinkos susiskaidymą, kuri lemia skirtingos nacionalinės taisyklės bei aiškinimas ir kolizinės ES taisyklės, kartu užtikrinant, kad medžiagos būtų tinkamos naudoti pagal numatytą paskirtį ir tinkamos sąlygoms, kuriomis jas numatoma naudoti, laikantis atitinkamų ES standartų³⁴ ir nacionalinių statybos kodeksų;
- c) teikti pirmenybę veiksmingam apstatytos aplinkos naudojimui ir jį skatinti priimant teritorijų planavimo ir plėtros sprendimus, kad būtų remiamas socialinis ir įperkamas būstas ir žalioji miesto infrastruktūra, jei įmanoma, išvengiama miestų driekos ir skurdo koncentracijos tam tikroje teritorijoje, būtų užkertamas kelias su klimatu susijusiai rizikai, būtų skatinama kurti įtraukius gyvenamuosius rajonus ir juos atgaivinti, atsižvelgiant į istorinius pastatus ir kultūros paveldą, pakartotinį urbanistinių dykrų naudojimą ir darnaus viešojo ir privačiojo judumo sprendimus, be kita ko, kaimo vietovėse, visų pirma imantis šių veiksmų:
- 1) nustatyti nenaudojamus ir nepakankamai išnaudojamus pastatus ir jų tinkamumą pakankamumo priemonėms ir šią informaciją teikti kompetentingoms institucijoms, pastatų sektoriaus subjektams ir visuomenei; skatinti nenaudojamus pastatus pertvarkyti į įperkamus, tvarius ir kokybiškus būstus, renovuojant, plečiant, atnaujinant, keičiant paskirtį arba pritaikant apstatytas erdves prie kintančių namų ūkių poreikių; išnagrinėti galimybes panaudoti nepakankamai išnaudojamo būsto potencialą tvariai miestų plėtrai vykdyti kaimo rajonuose, taikant priemones, kuriomis siekiama didinti jų įperkumą, prieinamumą ir junglumą;

---

³⁴ Eurokodai, taip pat darniosios techninės specifikacijos ir Europos vertinimo dokumentai pagal Statybos produktų reglamentą.

- 2) kai aktualu ir įmanoma, racionalizuoti ir spartinti zonavimo ir statybos leidimų išdavimo procedūras, visų pirma susijusias su pastatų renovacija, aukštinimu ir tvariu atnaujinimu, dėl kurių gali padidėti būsto pasiūla, be kita ko, tarp valstybių narių keičiantis gerąja praktika;
  - 3) sudaryti palankesnes sąlygas plėtoti NEB gerąją praktiką ir planus, pavyzdžiui, susijusius su atspariu būstu, kuriuos Komisija parengs naudodama skaitmeninį katalogą, taip pat susijusius su tvaria miestų plėtra;
- d) propaguoti NEB vertybes ir principus, skatinant integruotą teritorijų planavimą, siekiant stiprinti gyvenamųjų rajonų ir bendruomenių pasirengimą krizėms ir jų atsparumą dėl klimato kaitos ir aplinkos būklės blogėjimo kylančiam pavojui sveikatai ir gaivalinėms nelaimėms, taip pat atsparumą geopolitinėms grėsmėms (įskaitant hibridines grėsmes), visų pirma imantis šių veiksmų:
- 1) skatinti nelaimių ir krizių prevenciją, pasirengimą joms ir atkūrimą po jų, pavyzdžiui, integruotą gamtos gaisrų valdymą, visų pirma laukinės gamtos ir miestų sąlyčio teritorijose, erozijos kontrolę, potvynių ir žemės drebėjimų rizikos valdymą, prisitaikymą prie ekstremalios temperatūros, tvarų nukentėjusių teritorijų atkūrimą projektuojant erdves ir kultūros bei kultūros paveldu grindžiamus sprendimus;
  - 2) integruoti gamtos procesais pagrįstus sprendimus ir gamtos atkūrimą, kultūros bei kultūros paveldu grindžiamus sprendimus, atsparumo vandens, žemės ir biologinės įvairovės išsaugojimo srityje aspektą;
  - 3) skatinti hidrologiškai atsparų projektavimą ir infrastruktūrą, be kita ko, taikant gamtos procesais pagrįstus sprendimus, lietaus vandens valdymą ir prisitaikymo prie sausrų ir potvynių priemones, kad būtų apsaugota visuomenės sveikata, ekosistemos ir ilgalaikis tinkamumas gyventi, visų pirma pažeidžiamose kaimo ir pakrančių vietovėse;
  - 4) stiprinti teritorinį atsparumą geopolitinėms grėsmėms, be kita ko, užtikrinant ypatingos svarbos infrastruktūros patikimumą ir esminių vietos funkcijų tęstinumą, kartu skatinant integruotą teritorijų planavimą;

- 5) skatinti informuotumą apie riziką, komunikaciją bei proaktyvius valdymo metodus, kad būtų padidintas visuomenės atsparumas;
- 6) skatinti vertinti miesto žaliosios erdvės ir medžių lajų dangos pasiskirstymą įvairiuose miestuose ir kitose miestų gyvenvietėse ir ieškoti būdų, kaip, planuojant būsimą plėtrą, įvairiose vietovėse ir regionuose į pastatų ir infrastruktūros erdvę aktyviai integruoti miesto žaliąją erdvę ir gamtai palankias priemones, tokiu būdu prisidedant prie prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos švelninimo, biologinės įvairovės ir sveikesnės aplinkos;
- 7) konsultuotis su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant draudikus, siekiant peržiūrėti principu „atkurti, kaip buvo“ grindžiamą praktiką, kad būtų atsižvelgta į kintančias klimato ir aplinkos sąlygas, kartu išsaugant vietos tapatybę ir paveldą;
- 8) išnagrinėti galimybes imtis priemonių finansuoti įrankius, skirtus padėti sumažinti neigiamą klimato kaitos ir aplinkos būklės blogėjimo poveikį sveikatai, įskaitant šilumos poveikį, oro, dirvožemio, triukšmo bei šviesinę taršą ir nepakankamą prieigą prie žaliųjų zonų, ypatingą dėmesį skiriant pažeidžiamiesiems gyventojams ir nepalankioje padėtyje esančioms grupėms, patiriančioms neproporcingai didelį poveikį;
- 9) skatinti kurti tarpusavyje sujungtus kaimo vietovių gamtos takus, kad būtų skatinamas fizinis aktyvumas, kuriamos rekreacinės galimybės ir sprendžiama gyventojų skaičiaus mažėjimo problema generuojant pajamų srautus iš turizmo ir vietos renginių, tokiu būdu remiant įtraukų ir tvarų teritorinį vystymąsi;

- e) skatinti naudoti skaitmeninius žiediško ir energijos vartojimo efektyvumo sprendimus siekiant konkurencingai pereiti prie švarios energijos, visų pirma:
- 1) skatinti įgyvendinti tokias priemones kaip skaitmeninis produkto pasas, energinio naudingumo sertifikatai, skaitmeniniai statybos leidimai, skaitmeniniai pastatų žurnalai, skaitmeniniai auditai prieš griovimą ir kiti skaitmeniniai anglies dioksido gyvavimo ciklo ir medžiagų stebėjimo sprendimai, taip pat skatinti kurti bendrą skaitmeninę infrastruktūrą ir priemones, kuriomis remiamas duomenimis grindžiamas sprendimų priėmimas pažangaus miestų planavimo, energetikos, judumo ir vandentvarkos srityse, užtikrinant sinergiją su Skaitmeninio dešimtmečio politikos programa;
  - 2) skatinti planuojant miestus taikyti integruotosios skaitmenizacijos principus, apimančius prieinamumą, sąveikumą ir efektyvą energijos, medžiagų ir vandens naudojimą IRT, taip pat remti paprastinimą parengiant skaitmeninių priemonių rinkinį, kuriame numatytas modeliais grindžiamas leidimų išdavimas, atitiktis kompiuterio skaitomoms taisyklėms ir vienkartinis duomenų pateikimas, kartu atsižvelgiant į nacionalinę kompetencijų teritorijų ir miestų planavimo srityje.

3. SKATINTI DALYVAVIMĄ, VIETOS DEMOKRATIJĄ IR SKAITMENINES BENDRO PROJEKTAVIMO PRIEMONES TVARIO MIEŠTŲ IR RAJONŲ PLĖTROS SRITYJE

Valstybėms narėms rekomenduojama:

- a) remtis NEB rezultatų ir poveikio centru³⁵, kad NEB projektų rezultatai būtų palaipsniui integruojami į naudotojų perspektyvas projektuojant ir (arba) pertvarkant viešąsias ir bendrąsias erdves, įskaitant tvarų judumą, ir kad būtų remiamos ir skatinamos energiją, medžiagas ir vandenį tausojančios bendruomenės, piliečių vadovaujamos renovacijos ir dalijimosi švaria energija iniciatyvos, suteikiant galių vietos subjektams ir skatinant kurti įtraukius, bendruomeninius sprendimus, taip pat ir deramas sąlygas siekiant užkirsti kelią neigiamoms džentrifikacijos apraiškoms;

---

³⁵ Įgyvendinama pagal temą „HORIZON-MISS-2024-NEB-01-03: Naujojo europinio bauhauzo rezultatų ir poveikio centro įsteigimas“ ir tolesnius veiksmus „NEB centras, II etapas: poveikio didinimas, žinių valdymas ir rezultatų stebėseną“; pastarieji patenka į programos „Europos horizontas“ 2026–2027 m. pagrindinės darbo programos 13 priedą „Naujojo europinio bauhauzo priemonė“.

- b) skatinti vykdyti NEB projektus ir politikos praktiką, kuriais stiprinama vietos demokratija, įtrauktis ir dalyvavimas miestų planavimo ir gyvenamųjų rajonų plėtros procesuose, remiant novatorišką ir bendrakūryba grindžiamą požiūrį į bendruomenių dalyvavimą gyvenamųjų rajonų lygmeniu ir taip prisidedant prie demokratijos skydo įgyvendinimo vietoje;
- c) skatinti tinklaveiką, be kita ko, per NEB vietos skyrius, su vietos valdžios institucijomis ir atitinkamais subjektais, kad būtų stiprinamas gyvenamųjų rajonų atsparumas, didinamas bendruomenių informuotumas ir bendrai kuriami bendruomeniški sprendimai, be kita ko, naudojant skaitmenines priemones ir mokslinius metodus, pavyzdžiui, įvairiais scenarijais grindžiamą analizę;
- d) konsultuotis su asmenimis su negalia bei vyresnio amžiaus žmonėmis ir juos įtraukti, kad būtų remiamas jų savarankiškas gyvenimas ir įtrauktis į bendruomenę, taip pat sprendimai, suprojektuoti taip, kad būtų prieinami;
- e) į įtrauktių ir jaunimui palankių viešųjų ir bendrųjų erdvių formavimą aktyviai įtraukti jaunimą;
- f) skatinti prasmingą moterų dalyvavimą ir lyčiai atžvalgaus požiūrio integravimą į viešųjų erdvių ir gyvenamųjų rajonų projektavimą ir plėtojimą, siekiant puoselėti įtraukią ir saugią aplinką;
- g) skatinti šeimai palankų požiūrį į erdvių projektavimą ir plėtojimą, kad šeimoms būtų užtikrintas saugumas, gerovė ir komfortas, taip stiprinant šeimų pasiryžimą rinktis aplinką tausojančius sprendimus;
- h) stiprinti atitinkamų institucijų veiklos pajėgumus teikti veiksmingas gaires ir paramą siekiant informuoti apie NEB vertybes ir principus, taip pat apie naudojimąsi NEB priemonėmis ir gaires dėl NEB finansavimo priemonių. Šiuo tikslu naudotis Europos Komisijos jau teikiamomis tokiomis galimybėmis:

- 1) ES vietos skaitmeninių dvynių priemonių rinkiniu ir vietos skaitmeniniais atstatymo sprendimais;
- 2) techninės paramos priemone (TPP)³⁶;
- 3) Viešojo administravimo institucijų bendradarbiavimo mainais (PACE)³⁷;
- 4) tarpusavio (P2P) mokymosi galimybėmis, kurias teikia:
  - sanglaudos politika, visų pirma REGIO P2P NEB bendruomenė; tikslas – vadovaujančiosioms institucijoms ir kitoms atitinkamoms įstaigoms keistis geraja praktika ir žiniomis apie NEB ir skatinti tolesnes investicijas į NEB pagal 2021–2027 m. sanglaudos politikos programas;
  - Europos miestų iniciatyvos gebėjimų stiprinimo kryptis, pagal kurią miestams ir vadovaujančiosioms institucijoms padedama NEB vertybes ir principus integruoti į tvarios miestų plėtros strategijas;
  - veiksmas „Prisidėti prie NEB priemonės įgyvendinimo padedant programos „Europos horizontas“ NEB mokslinių tyrimų ir inovacijų komponentui ir naujojo europinio bauhauzo nacionaliniams kontaktiniams punktam“³⁸;
  - ES dalyvaujamosios ir svarstomosios demokratijos kompetencijos centras³⁹ ir su juo susijęs nacionalinių informacijos centrų tinklas, taip pat bendros platformos ir forumai, skirti keistis geraja praktika, siekiant įgyti patirties ir užkirsti kelią nesėkmėms.

---

³⁶ Žr. [Techninės paramos priemonę \(TPP\)](#).

³⁷ Žr. [2026 m. TPP – PACE – Viešojo administravimo institucijų bendradarbiavimo mainai – Reformų rėmimas](#).

³⁸ Programos „Europos horizontas“ pagrindinės 2026–2027 m. darbo programos 13 priedas „Naujojo europinio bauhauzo priemonė“.

³⁹ [ES dalyvaujamosios ir svarstomosios demokratijos kompetencijos centras](#).

4. ŠVIETIMO, MOKYMO, MENŲ IR KULTŪROS TRANSFORMACINĖS GALIOS IŠNAUDOJIMAS SIEKIANČI PEREITI PRIE ŠVARIOS ENERGIJOS

Valstybėms narėms rekomenduojama:

- a) pripažinti ir remti menininkų, kultūros bei kūrybos specialistų ir kultūrinių eksperimentų, kaip inovacijų, vietos plėtros ir nestandartinio mąstymo varomosios jėgos, skatinančios perėjimą prie švarios energijos (laikantis Tarybos ES darbo planų kultūros srityje ir Europos kultūros politikos kelrodžio), kultūrinį dalyvavimą ir indėlį ir populiarinti NEB teikiamas galimybes kultūros ir kūrybos sektoriuose;
- b) apsvastyti būsimą Komisijos iniciatyvą stiprinti Europos kultūros sostines, kai aktualu, pripažįstant sinergiją su NEB vertybėmis ir principais;
- c) integruoti 2018 m. Davoso deklaracijos dėl aukštos kokybės *Baukultur* Europai⁴⁰ vertybes, kad į atitinkamas nacionalines strategijas būtų įtraukti kultūriniai išsaugojimo, planavimo ir statybos aspektai. Įgyvendinti 2021 m. Tarybos išvadas dėl kultūros, aukštos kokybės architektūros ir apstatytos aplinkos kaip itin svarbių naujojo europinio bauhauzo iniciatyvos elementų, integruojant NEB vertybes ir principus į nacionalinę politiką, kuria reglamentuojama architektūra ir apstatyta aplinka;
- d) puoselėti ir prireikus atkurti tradicines žinias ir įgūdžius amatų srityje, ypač valorizuojant ir saugant kultūros paveldą, ir inspiruoti inovacijas, galinčias susieti praeities ir dabarties technologijas ir įtraukti kultūros ir kūrybos sektorius;
- e) populiarinti iniciatyvos „DiscoverEU“ NEB maršrutą;
- f) kai aktualu, informuoti apie mokymo programas ir kitą švietimo veiklą, siekiant didinti mokinių ir studentų informuotumą apie NEB vertybes ir principus.

---

⁴⁰ Žr. <https://davosdeclaration2018.ch/en/>.

**5. GERINTI ŽINIAS, INOVACINIUS PAJĖGUMUS IR ĮGŪDŽIUS PASITELKiant NEB
AKADEMIJOS PRIEMONES IR INICIATYVAS**

Valstybės narės raginamos:

- a) kai aktualu, palengvinti žinių, inovacijų priemonių ir švietimo bei mokymo programų, parengtų NEB akademijoje arba pagal kitas ES finansuojamas priemones, tokias kaip Europos universitetų aljansas, panaudojimą siekiant remti perėjimą prie tvarios statybos ekosistemos ir švairių sprendimų, taip pat, kai tikslinga, plėsti NEB akademijos centrus visose valstybėse narėse, įvertinus, ar tai yra aktualu jų suinteresuotiesiems subjektams;
- b) kai aktualu, skatinti NEB mokslinius tyrimus ir akademinį bendradarbiavimą bei besimokančių studentų bendradarbiavimą įvairiose srityse, susijusiose su apstatyta ir gamtine aplinka, remiantis tarpdalykiniu požiūriu, puoselejant socialinius ir humanitarinius mokslus bei neformalias žinias;
- c) kai įmanoma, padėti Komisijai nustatyti NEB projektus, įgyvendinamus taikant įvairias ES, nacionalines, vietos ar regionines finansavimo priemones, įskaitant tas, kurioms taikomas pasidalijamasis valdymas, ir dalytis gerąja praktika ir, kai įmanoma, padėti Komisijai parengti PVRR, skirtus NEB projektų transformaciniam poveikiui ir jų naudai tvariam augimui ir klestėjimui įvertinti, ir, kai aktualu, juos integruoti į savo politiką ir veiklą;
- d) apsvarstyti galimybę integruoti NEB vertybes ir principus į nacionalinių ir regioninių strategijų, kuriomis sprendžiama įgūdžių trūkumo problema, rengimą ir įgyvendinimą, taip pat į Įgūdžių pakte numatytas didelio masto ir regionines įgūdžių partnerystes, visų pirma į didelio masto statybos partnerystę;
- e) kai aktualu, remti ir skatinti su NEB susijusias profesinio rengimo ir mokymo programas, taip pat perkvalifikavimo ir kvalifikacijos kėlimo programas, visų pirma programas, jau parengtas pasitelkiant EIT ir programą „Erasmus+“;
- f) skatinti integruotą teritorijų planavimą ir pasirengimą krizėms stiprinant visų kompetentingų institucijų gebėjimus ir, kai aktualu, apsvairstant galimybę parengti mokymo modulius, skirtus aukštajam mokslui ir profesiniam mokymui.

6. DIDINTI INFORMUOTUMĄ APIE NEB INICIATYVĄ IR JOS BENDRUOMENĘ IR DALYVAVIMĄ JOSE

Valstybės narės raginamos:

- a) remiant projektus atsižvelgti į NEB ženklą, kurį sukurs ir išbandys Europos Komisija;
- b) remti Komisijos pastangas plėsti ir įvairinti NEB bendruomenę, taip pat bendradarbiauti su savo šalies NEB bendruomenės nariais siekiant suprasti jų poreikius ir pasiūlymus ir juos remti ir, kai tinkama, kurti sinergiją, be kita ko, su atitinkama nacionaline ir regionine veikla, be kita ko, didinant informuotumą apie NEB iniciatyvą ir jos galimybes akademinėi bendruomenei, specialistams, įskaitant profesines asociacijas, pramonei, pilietinei visuomenei ir valdžios institucijoms;
- c) kai įmanoma, numatyti nacionalines NEB premijas arba nustatyti atitinkamų nacionalinių premijų NEB kategorijas, užtikrinant sinergiją su ES NEB premijomis;
- d) didinti atitinkamų suinteresuotųjų subjektų valstybėse narėse informuotumą apie kas dvejus metus rengiamą NEB festivalį ir raginti juos jame dalyvauti, taip pat skatinti, kad visose valstybėse narėse būtų organizuojami papildomi nacionaliniai, regioniniai ar vietos renginiai.

7. GERINTI GALIMYBES GAUTI FINANSAVIMĄ IR INVESTICIJŲ

Valstybės narės raginamos:

- a) apsvarstyti galimybę taikyti NEB priemonę tiek mokslinių tyrimų ir inovacijų komponentui, tiek diegimo komponentui finansuoti, didinant visų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų ir galimų paramos gavėjų informuotumą, palengvinant jų dalyvavimą ir teikiant grįžtamąją informaciją Komisijai apie tai, kaip priemonę patobulinti. Numatyti ir toliau aptarti su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant Komisiją, galimą tvarų NEB finansavimą;
- b) įvykdyti įsipareigojimus įgyvendinti NEB iniciatyvą sanglaudos politikos programose. Tai galima pasiekti paskelbiant konkrečius kvietimus dėl NEB iniciatyvos įgyvendinimo atitinkamose politikos srityse remiantis neseniai atlikta laikotarpio vidurio peržiūra, be kita ko, kuo labiau padidinant privačias investicijas pagal NEB teritorinio vystymosi modelio (NEB TVM) finansinę priemonę. Naudotis sanglaudos politikos programomis, visų pirma kiekvienoje valstybėje narėje įsteigiant po vieną NEB pavyzdinį centrą;

- c) skatinti sutelkti privačiąsias investicijas į NEB projektus, be kita ko, naudojant finansines priemones, pavyzdžiui, garantijas, derinamąjį finansavimą, lengvatines paskolas ir rizikos pasidalijimo mechanizmus, kai tinkama;
- d) skatinti bendradarbiavimą su daugiašaliais plėtros bankais, nacionaliniais skatinamąjį finansavimą teikiančiais bankais ir finansų įstaigomis, kad būtų pagerintas projektų rengimas, pritrauktas privatusis kapitalas ir remiamas pertvarkos finansavimo sprendimų diegimas.

8. UŽTIKRINTI VEIKSMINGĄ DAUGIAPAKOPĮ NEB VALDYMĄ IR ESMINĮ NEB NACIONALINIŲ KONTAKTINIŲ PUNKTŲ VAIDMENĮ

Valstybėms narėms rekomenduojama:

- a) remiantis 2025 m. parengtomis nacionaliniams kontaktiniams punktams skirtomis gairėmis skatinti NEB nacionalinių kontaktinių punktų remiamąjį koordinavimo vaidmenį valdant NEB nacionaliniu lygmeniu, taip pat siekti jų bendradarbiavimo su visomis atitinkamomis ministerijomis bei esamais koordinavimo mechanizmais ir didinti jų pajėgumus, užtikrinant sinergiją su būsimu ES būsto aljansu, kad būtų užtikrintas NEB principų nuoseklumas ir integravimas. Kartu su Komisija patikslinti NEB nacionalinių kontaktinių centrų pagrindinių užduočių apibrėžtį ir prireikus konkrečių šalių centrams nustatyti papildomų funkcijų. Apsvarstyti galimybę toliau taikyti praktiką, pagal kurią rengiamas NEB nacionalinių kontaktinių punktų susitikimas, suderintas su atitinkamais susirinkimais;
- b) skatinti tarpsektorinį ir daugiapakopį NEB valdymą nacionaliniu lygmeniu, remiantis esama gera praktika: koordinuoti NEB vertybes ir principus ir juos integruoti į su NEB susijusio finansavimo ir politikos iniciatyvų planavimą ir įgyvendinimą. Sudaryti palankesnes sąlygas NEB nacionalinių kontaktinių punktų ir kitų atitinkamų tinklų, visų pirma programos „Europos horizontas“ (2021–2027 m.) NEB mokslinių tyrimų ir inovacijų nacionalinių kontaktinių punktų, programos LIFE nacionalinių kontaktinių asmenų, atitinkamų programos „Europos horizontas“ partnerysčių ir sanglaudos politikos vadovaujančiųjų institucijų, veiklos koordinavimui ir bendradarbiavimui;

- c) propaguoti NEB principus ir priemones per atitinkamus tarptautinius forumus, pavyzdžiui, įgyvendinant atitinkamas Jungtinių Tautų programas bei iniciatyvas ir bendradarbiaujant su jos agentūromis, taip pat ir su trečiosiomis valstybėmis, ir užtikrinti, kad NEB prisidėtų prie atitinkamų tarptautinių tikslų ir įsipareigojimų įgyvendinimo⁴¹. Visų pirma remti tvarų ir įtraukų Ukrainos atstatymą įgyvendinant bandomuosius ir parodomuosius projektus, pavyzdžiui, skirtus mokykloms, viešosioms erdvėms, gamtos ir kultūros paveldo apsaugai ir žiediniam atstatymui, kuriant žinias ir jomis keičiantis, taip pat įtvirtinant būsimą NEB akademijos centrą Ukrainoje kaip tam tikrą kompetencijos ir paramos centrą suinteresuotiesiems subjektams ir vietos valdžios institucijoms, kad jie galėtų stiprinti gebėjimus ir dalytis novatoriškais atkartojamais sprendimais.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė

---

⁴¹ Visų pirma 11-ojo DVT ir UN-HABITAT rezoliucijos 2/6 Localizing the SDGs („DVT pritaikymas vietos kontekstui“) ir UNEP rezoliucijos 7/2 Promoting sustainable solutions through sports for a resilient planet („Tvarių sprendimų skatinimas pasitelkiant sportą siekiant atsparios planetos“) tvaraus ir įtraukaus miestų planavimo srityje.